

המסע ללייק פורסט

עמיר תומר ©

1. קח את ידי

ישבתי בכיתה, בה התקיימה הסדנה לכתביבת שירה כשנכנס המרצה, כשהוא נושא עימו שקית גדולה מלאה ספרונים. כהרגלו, חילק אחד לכל סטודנט ואמר:

"פרט לשירה העברית, חשוב שתכירו גם שירים מרחבי העולם. היום נעסוק בשירה מתורגמת".

הוא הורה לכולם לפתוח בעמוד כלשהו והחל קורא:

"משל העיוורים, מאת המשוררת האמריקאית ליזל מולר"

*

היתה זו השנה הראשונה ללימודי במסלול לכתביבת יוצרת באוניברסיטה. עם צאתי לגמלאות, כשנה לפני כן, החלטתי שדי לי לעסוק ב"עוד מאותו דבר" ועלי לעבור לתחום עניין חדש. כשפתחתי את מגירת השולחן הווירטואלית, כלומר את התיקיה במחשב שנקראה בשם "אישי", קידם את פני שלל קבצים שהכילו שירים וסיפורים קצרים. את כולם הכרתי היטב, אך הם נשארו חבויים במעמקי המחשב שלי, כאילו המתינו כל אותם שנים ארוכות לצאת סוף סוף לאור.

"ובכן", חשבתי לעצמי, "אולי באמת הגיע הזמן".

הותרתי מאחור את רוב עיסוקי בנושאי המחשבים, ונרשמתי למסלול הלימודים ההוא. הסדנה לכתביבת שירה, כמו גם שאר הקורסים במסלול, ענתה באופן מושלם על כל ציפיותי.

המרצה החל בקריאת השיר עצמו:

קח את ידי. אֶנְחֵנוּ שְׁנִים בְּמַעֲרָה הַזֹּאת.

הַצֵּלִיל שְׁאֵתָה שׁוֹמֵעַ הוּא מִים; אֵתָה תִשְׁמַע אוֹתוֹ לְנֶצַח.

במהלך השנה שמעתי את המרצה קורא שירים רבים, חלקם מרגשים וחלקם פחות, אולם הפעם הרגשתי שמשוהו אחר קורה לי: חשתי בְּיַד האוחזת בידי ורחש המים הזורמים נשמע באוזניי צלול וברור. האוירה האפלה והטחובה של המערה עטפה את כולי. המרצה המשיך לקרוא:

הַשָּׁרָקֶע עָלֶיךָ אֵתָה דוֹרֵךְ הִיא סֵלַע.

כפות רגלי חשו זאת. האישה המשיכה לאחוז בידי ולהוביל אותי פנימה, אל תוך המערה. האפלה היתה מוחלטת, או שעיני היו סומות, ובדמיוני החלו לעלות מראות וצורות.

כָּבֵר הֵייתִי כָּאֵן.

שמעתי אותה אומרת. תחילה חשבתי שאישה בוגרת, בעלת ניסיון חיים רב היא זו המובילה אותי בתוך מערת זיכרונותיה, במטרה להפגיש אותי עם דברים שלא ידעתי עד כה:

אֶנְשִׁים בָּאִים לְכֹאֵן כְּדִי לְהַנְלֵד, לְגַלּוֹת, לְנַשֵּׁק,

לְחַלּוֹם, וְלְחַפֵּר וְלְחַרֵּג.

הרהרתי שוב בכותרת השיר "משל העיוורים". היא לא נראתה לי מתאימה. הרמתי את ידי ושאלתי את המרצה לשמו המקורי.

The Blind Leading the Blind¹, הוא ענה, באנגלית.

הבנתי מה גרם למתרגמת להעניק לשיר המתורגם את השם שבחרה, אבל בו בזמן תחושותיי שלי פנו למקום אחר לחלוטין: האם העיוורת, לכאורה, הינה אמנם אותה אישה, בעלת ניסיון חיים רב, האוחזת בידי ומובילה אותי, עיוור וחסר ניסיון, דרך חוויות חייה שלה?! והיא איננה עיוורת ממש, אלא נוהגת ככזו כדי להמחיש לי את החוויה.

כשהגיע המרצה לשורת הסיום של השיר:

"אֶנְחֵנוּ שְׁנַיִם בְּמַעֲרָה הַזֹּאת. גַּע בִּי".

ברגע זה נכבשתי סופית. דמיוני הרקיע שחקים. לא הכרתי קודם לכן את המשוררת הזו, לא ידעתי בת כמה היא ואם עודנה בין החיים אבל חשתי שאני נקשר אליה בעבותות עבים. לאחר שהתפקחתי מעט מיהרתי לפתוח את מכסה הלפטופ שלי והתחלתי לחפש בגוגל שירים נוספים של ליזל מולר בעברית. לשווא. הקלדתי את שמה באנגלית, ובו ברגע נפתחו בפני מאות קישורים לשירים, מאמרים, ראיונות ודפים נוספים אודותיה. תחילה פניתי לשירים והתחלתי לקרוא בהם. המרצה המשיך בשיעור אך אני כבר הייתי במקום אחר. קראתי שיר אחר שיר ומרגע לרגע חשתי שמדובר בשירה מיוחדת במינה.

למרות שמקריאת קורות חייה הבנתי שהיא נפטרה בשיבה טובה לפני שנים לא רבות, שיריה שיקפו לעיני אישה חיה ותוססת. התחלתי לתרגם את שיריה לעברית וחיפשתי עוד ועוד משיריה. התמונות הישנות שמצאתי באינטרנט – אישה צעירה ונאה – החיו את הפנטזיה שלי. ככל שקראתי ותרגמתי עוד ועוד משיריה הרגשתי קירבה עזה יותר. כך גמלה בי ההחלטה לצאת למסע למקום מגוריה – העיירה לייק-פורסט² שמצפון לשיקאגו – כדי לשאוף את האוויר ששאפה וכדי להתבונן במראות שראתה – אלה שהישרו עליה כתיבת שירים אלה. לא ידעתי לאן אני נוסע ומה אמצא. ובעיקר לא ידעתי מה אני מחפש: האם אֶת ליזל האישה הצעירה והתוססת? האם אֶת המשוררת המופלאה? האם את הבית בלייק-פורסט בו התגוררה שנים רבות? או אולי נתגלגלה ליזל מולר בדמות אחרת לאחר מותה?

כשהסתיים הסמסטר התחלתי לתכנן את הנסיעה ללייק-פורסט.

¹ העיוור מוביל את העיוור
Lake Forest ²

2. וְרִנּוֹן הִילֵס³

ירדתי מהמטוס בשדה התעופה גדול הממדים שבפאתי העיר שיקאגו, והלכתי לחפש את מזוודתי. פרפורי הבטן, המלווים כל נוסע בחשש שמטענו לא יגיע, לא ארכו זמן רב מדי עד שהבחנתי במזוודה האדומה המשייטת לעברי על גבי המסוע. בדקתי בטלפון הנייד את קיומו של השובר וצעדתי בעקבות השלטים למתחם חברת ההשכרה שחיפשתי, בקומה השלישית של החניון הענק. המזוודה הכבדה ותיק היד הכבד-לא-פחות שכנעו אותי שעדיף לבחור במעלית ולא במדרגות הנעות, ומאחר והם היו סמוכים זה לזה לא היה צורך בהתלבטות ממושכת.

פקידה כהת-עור צעירה ונמרצת קידמה אותי בחיוך אמריקאי, חושף שיניים צחורות וחניכיים ורודים, בולטים:

"אני שמחה לשרת אותך, אדוני", והוסיפה "שמי הוא הדיגי'ה".

"תודה לך, ח'דיגי'ה", עניתי. היא הופתעה מעט כשהגיתי את שמה במבטא זה. היא אמנם לא הגיבה אך חיוכה גבר, וידעתי שלא טעיתי. היא נפנתה לטפל במסמכים, ולאחר שהחתימה אותי על כל הטפסים הנדרשים הושיטה לי צרור מפתחות, ציינה היכן חונה המכונית וברכה אותי בנסיעה טובה ובעסקים מוצלחים. מן הסתם הניחה שגבר אינו נוסע לבדו אלא למטרת עסקים. המכונית הקטנה ששכרתי היתה בדיוק מאותה תוצרת של המכונית הגדולה שבביתי, ולכן לא נזקקתי לזמן רב כדי להכיר את כפתוריה. חיש קל התקנתי את הטלפון הסלולרי, הקשתי "ורנון הילס" בתוכנת הניווט ושמחתי לראות שהדרך תארך לא יותר ממחצית השעה. ורנון הילס הינה עיירה שכנה לליק-פורסט, ובחרתי בה כמקום מגוריי בעיקר בשל המלון בו חשקתי.

ביציאה מנמל התעופה פניתי צפונה, וכבר בתחילת הדרך בחרתי שלא לעלות על הכביש המהיר, השוצף, עם צבעי האספלט השחור וריח הדלק של המכוניות הממהרות. שלא לדבר על האגרה, כמובן. ירדתי אל הכביש הצדדי ולאחר נסיעה קצרה כבר נגלה לעיני היופי המיוחד של "מחוז האגמים", שאיש לא הכין אותי לקראתו. בשעת אחר-צהריים חמימה זו רבצו מנומנמים לאורך הדרך שטיחי דשא ירוקים רחבים, מכוסחים למשעי, שהדיפו ריח רענן, מרחיב נחיריים. במרכזם, כאבני חן טבוריות, היו משובצים אגמי מים קטנים. לרגע נדמה לי שאגמים אלה לא נחפרו במתוכנן, אלא קפצו מאי-שם ושיקעו את עצמם בין כרי הדשא. וכאילו על מנת להוסיף עוד מעט חן למשובתם, קישטו את עצמם במזרקות מים, שהמטירו סביבם רסיסים קטנטנים דמויי זכוכית צבעונית-שקופה. עצים רבים שהקיפו אותם בסדר אקראי הוסיפו ממד נוסף של מעט גובה לנוף. הרוח הקלה, שהסיטה מדי פעם את העלים, חשפה בפני בניינים נמוכים, רחבי ידיים. על פי שמותיהם יכולתי להבין שבכל אלה שוכנים אנשים קשישים, שהגיעו מכל רחבי ארצות-הברית כדי להעביר בנעימים את שנות חייהם האחרונות.

מרי היא אישה קשישה, דיירת בבית אבות, עליה כתבה ליזל שיר בשם זה. בתרמילי שבתא המטען שָׁךְ ספר שיריה, אך לא נזקקתי לו כי ידעתי כמעט בעל פה את שורות הסיום שלו:

... היא נָעָה

לְעֵבֶר הַמְּוֹת כְּמוֹ שְׁחִין

הַנְּכָנֵס לְאֵטוֹ לְמִים קְפוּאִים:

קֶרְסֵלִים, בְּרָפִים, יֶרְכִים,

צְלָעוֹת רוֹחֶפּוֹת, צָנָאֵר.

האם אותם קשישים המתגוררים בבתיים אלה נעים גם הם כמו שחיינים לעבר המוות?

ורנון הילס היתה שונה בתכלית ממה שדמיינתי: במפה נראה כל האזור ירוק, ולכן סברתי שאגיע למלון קטן בין עצים ודשאים. בדמיוני רקמתי תרחיש, שאחרי שאתמקם אגש לפאר המקומי ללגום כוס בירה גדולה ולפטפט עם המקומיים. התבדיתי, כמובן. המלון שכן בלב מרכז קניות פתוח והומה אדם. עבור אותם אלה שלא נסעו עם משפחתם לחופשת סוף השבוע, שבת אחרי הצהריים הוא זמן אידיאלי לקניות. מרכז הקניות היה עצום ממדים: שכנו בו כל בתי הכל-בו האמריקאים הידועים ומגרש החניה של כל אחד מהם היה בגודל של שכונה רמת-גנית ממוצעת. מרחבים אמריקאיים.

כשהמציאות סילקה את הדמיון, שיניתי את תוכניותיי: במקום ללכת לפאר אותו דימיינתי נכנסתי לאחד מהסופרמרקטים שבסביבה כדי לקנות שני בקבוקי מים. ראשי הסתחרר עלי מיד עם כניסתי ואינני יודע כיצד צצה בידי עגלה גדולה. ומכיוון שכך היא הלכה והתמלאה במהירות בשפע של דובדבנים ענקיים בסגול בוהק, אפרסקים סמוקים, גרגרי אפונה טריים ומתוקים ומשקאות שונים לחיזוק הגוף והנשמה. עגלת הקניות הובילה אותי בעצמה אל מתחם המאפיה, כאילו חשה את ריח המאפים הטריים שעלה ממנו. במעדניה הסמוכה הוצגו נקניקים צבעוניים מכל רחבי העולם: צרפתיים עם מעטה לבן, איטלקיים מנוקדים גרגרי פלפל שחור, ספרדיים בגוון צילי אדום ונקניקיות פולניות ודרדורות שכרסן מתפקע משום. נזכרתי שבחדר המלון יש גם מקרר וגם תנור מיקרוגל ולכן החלטתי שזה הרגע להיות נדיב ולא לקפח אף אחד מהם. בלי הכרה אספתי את כל הטוב הזה אל תוך העגלה, כאילו שזו הפעם הראשונה שאני נתקל בו; כאילו שקף העולם, או קיצי שלי, קרוב מאי פעם.

ואז נזכרתי בזיתים! אחרי שיטוט קצר מצאתי את שחיפשתי: ירוקים... כהים... אפילו מגולענים! זיתי "קסטלו-וֶטְרָאנו" הסיציליאניים – אותם בשרניים, שטעמו של כל אחד מהם מגביר בך את החשק לנגוס גם בחברו, ובזה שאחריו, וכך עד האחרון שבהם. אמנם גם בארץ אפשר למצוא זיתים כאלה אולם ברגע זה הם היו קרובים אלי מאי-פעם. בדרך לקופה אספתי עוד שלל חטיפים, ומכיוון ששכחתי במכונית את סל הקניות שהבאתי איתי, קניתי אחד נוסף. "שיהיה בבית", תירצתי לעצמי, "ממילא זוגתי אוהבת אותם".

את צנצנת הזיתים הראשונה חיסלתי כבר ביציאה מהחנות ואת השנייה שמרתי למקרה חירום, שהגיע כחמש דקות לאחר החיסול הראשון.

בדרך למלון עברתי ליד מתחם הקולנוע הענק. לרגע חשבתי שאכנס לראות סרט, אבל מיד נזכרתי שלא זו היתה מטרת בואי.

כשהתוודעתי לשיריה של ליזל מולר היא כבר לא היתה בין החיים. גם בעלה נפטר שנים רבות קודם. מתוך השירים ידעתי שהייתה נשואה באושר שנים רבות ולזוג היו שתי בנות: סוזן וג'ואן⁴.

רוב השירים נכתבו כשהבנות היו צעירות, מאד. אחד משיריה שהיה אהוב עלי במיוחד היה "כוחה של המוסיקה להטריד". מעבר לכך שהשיר עוסק באהבה ובמוות ובכל מה שביניהם, יש בו תיאור, מוחשי למדי, של המשפחה הצעירה:

אָנִי יוֹשֶׁבֶת
מוֹלֵד, כָּאֵן בְּסֵלוֹן שְׁלֵנוּ
עִם כְּסָאוֹת וְסִפְרִים וְגֵרָנוֹס אָדָם
וְאוֹר שְׁגָרְתִי שֶׁל מְנוּרָה עַל הָרִצְפָּה...
... מְנַסָּה לְחַשֵּׁב אוֹדוֹת
וְלִדְתֵנוּ בְּקוֹמָה שְׁמַעֵל, הַיִּשְׁנָה עִם אוֹר דּוֹלֵק...

שירים רבים של ליזל מולר נכתבו על בנות, ויש להניח שבנותיה שלה סיפקו לה השראה רבה לשירים אלה. על פי חשבונני, שתיהן היו אמורות להיות נשים מבוגרות בזמן הזה, והחלטתי שעלי לאתר אותן ויהי מה. לאחר מאמצים מרובים ושיטוט בלתי פוסק באתר האינטרנט הצלחתי לאתר את כתובת הדואר האלקטרוני של מישהי בשם סוזן, שאמה נקראה ליזל מולר. כתבתי לה מייל קצר, שכלל התנצלות אבל גם שאלה חשובה:

"האם את בתה של המשוררת ליזל מולר, שהתגוררה בלייק-פורסט, אילינוי?"

לאחר כמה ימים קיבלתי תשובה מאחותה הצעירה ג'ואן:

"אחותי העבירה לי את כתובתך, ואני ממהרת לענות".

ג'ואן ברכה אותי על היוזמה לתרגם את שירי אָמָה לעברית. כשסיפרה לי שהיא עצמה פרופסור לספרות באוניברסיטה אחרת בארה"ב, הצעתי להיפגש איתה, אבל היא דחתה אותי בתירוצים שונים, וויתרתי. יחד עם זאת מכתביה היו מפורטים וידידותיים – היא שמחה מאד אודות התרגום הצפוי, סיפקה לי מידע רב אודות הוריה, הפנתה אותי למאמרים אודות אָימָה ושלחה לי תמונות מהעבר.

אבל דבר מה בכל זאת הטריד אותי: בכל השירים שקראתי הייתה ג'ואן ילדה קטנה או לכל היותר נערה מתבגרת. המכתבים שהגיעו מהאישה המבוגרת ג'ואן, הפרופסור לספרות, לא תאמו את הכתוב בשירים, ובוודאי שלא את הפנטזיה שלי על ליזל הצעירה. במאמץ לא קטן הצלחתי להדחיק מחשבות אלה ולענות תשובות ענייניות.

לקראת הנסיעה הצפויה ביקשתי לערוך עם ג'ואן שיחת וידיאו מקוונת, והיא נענתה ברצון.

"בחודש שעבר ביקרתי בלייק-פורסט", סיפרה לי ג'ואן במהלך השיחה, והוסיפה "לא הייתי שם מאז 1997".

"ומה ראית?", הסתקרנתי.

"מאומה", ענתה באדישות, כביכול, אך בקולה ניכרה אכזבה כלשהי.

"ביקרת בבית הישן?", המשכתי להקשות.

⁴ שמות בדויים

"כן, אבל ראיתי אותו רק מבחוץ", ענתה באותה נימת צער "הכול השתנה. לא נכנסתי אפילו לראות מי הדיירים החדשים". היא השתתקה לכמה רגעים ואחר כך המשיכה "לא הלכתי לבקר גם בלייק-פורסט ובעיירות שמסביב. אמרו לי שהכול כל כך שונה, ומפני שביליתי שם את רוב ילדותי החלטתי שלא לראות".

הבית הישן היה אותו בית מגורים שעלה בדמיוני, בו התגוררה ליזל הצעירה עם בן זוגה ובנותיה הקטנות. ובכל זאת היה תמוה בעיני אי-הרצון שלה לדעת, לפגוש, לראות מה השתנה. בי עצמי, כך ידעתי, מקנן רצון עז לחזור לאותם ימים. לא שיתפתי את ג'ואן במחשבותיי וחזרנו לדבר על אימה המשוררת.

ג'ואן סיפקה לי פרטים ביוגרפיים רבים אודות אמה, אבל אני רציתי לשמוע דברים אחרים. ניסיתי לשאול שאלות מרומזות אבל ג'ואן לא הבינה את כוונתי. התמונות ששלחה לי לאחר השיחה, בהן נראית אימה בצעירותה, דווקא קלעו לסקרנותי. שמרתי אותן במחשבי ליום שבו אפגוש את הבית עצמו. ידעתי שאכיר אותו גם אם השתנה.

4. אמיליה

העיירה לייק-פורסט שוכנת בסמוך לשפת אגם מישגן, בלב מחוז האגמים של מדינת אילינוי. את האגם עצמו לא ראיתי, בעיקר משום שנשביתי ביופייה המרענן של העיירה, על שלל גווני הירוק, שלקראת הסתיו החל חלקו להפוך לכתמתם-חום. בין שפע העצים, השיחים והדשאים הציצו פה ושם גגות רעפים בגווני חמרה. כיביתי את המזגן, פתחתי את חלונות המכונית ושאפתי שאיפה עמוקה.

ליזל ובן זוגה החליטו לעבור למקום זה על מנת למצוא מרגוע ושלווה. הם אכן מצאו. גם אם לא תוארה העיירה במפורש בשירים, ניתן היה לחוש את האווירה הכפרית, השקטה, העוטפים אותם. ובכל זאת רציתי לדעת כיצד נראו חייהם בעיניהם באותו זמן. עד מהרה מצאתי את התשובה בשיר "קורות חיים" בספר השירים שהיה מונח על מושב שלצידי:

14) חיים רגילים: שפע של טוב. קשרים קושרים חוטים לכל עבר. העבר נדחק, העתיד נותר בלתי-נתן לדמיון, לטובת ההוזה המרהיב, הקשה, השאפתן.

מרהיב ושאפתן, ועם זאת עדיין קשה. מילה אחרונה זו נותרה עדיין תמוהה בעיני.

השם 'לייק-פורסט' הדהד באוזניי מזה זמן רב, לא רק מתוך הביוגרפיה של המשוררת האהובה, אלא גם ממכתביה של ג'ואן, בהם תיארה מעט את עיירת ילדותה. לפיכך השכמתי באותו בוקר, ירדתי לחדר האוכל והשתדלתי להתגבר על הריח העז של עוגיות הקינמון, האהובות כל כך על בני העם אמריקאי. אני כשלעצמי מתעב קינמון. לגמתי בחופזה קפה אמריקאי דלוח מהול בחלב רזה והבטחתי לעצמי שעוד באותו יום אקנה לעצמי קפה כלבבי וחלב ראוי. עם כניסתי למכונית כיוונתי את תוכנת הניווט לעבר העיירה ההיא. כשהגעתי, כעבור זמן קצר, קיבלו את פני המאוכזבות רחובות ריקים, חנויות נעולות ושקט של יום מנוחה. יום מנוחה? בוודאי! אז נזכרתי שזהו יום א' וכל תושב מן הסתם מסתגר עם משפחתו בביתו שלו, או מכין את עצמו ואותם לקראת התפילה בכנסיה.

אם כך, זה היה הזמן לגשת לראות את הבית עצמו. מצאתי את הכתובת בטלפון הנייד שלי, הזנתי אותה לתוכנת הניווט ונסעתי לעבר הבית.

*

"הי, אתה, מה אתה עושה כאן?"

אישה צעירה ונאה הגיחה פתאום מדלת הבית, תוך שהיא מסיימת לכרוך את חלוקה סביב מותניה. ליבי עצר לרגע: "הנה ליזל הצעירה", נתתי לדמיוני להפליג רגע למחוזותיו.

המבט שנשקף מעיניה של האישה גרם לליבי להמשיך לפעום והחזיר אותי לקרקע המציאות. מן הסתם חשבה שאני גנב או חורש מזימות אחר.

"סליחה, אני ממש מתנצל גבירתי", מיהרתי להשיב והצגתי את עצמי בקצרה, "באתי לחפש את ביתה של ליזל מולר".

"ומי זו לעזאזל ליזל מולר?", ירתה האישה שאלה ישירה כשמבטה החשדני ממשיך לעקוב אחר תנועותיי.

"זו משוררת שפעם גרה כאן. אני מתרגם את שיריה לעברית", התחלתי לענות והושטתי לה את מסך הטלפון הנייד, עליו נראתה הודעה עם כתובת הבית. "זו הכתובת שג'ואן שלחה לי. אני מקווה שהגעתי לכתובת הנכונה", הוספתי.

"ומי זו ג'ואן?"

"זו בתה הצעירה של ליזל. לאחותה הבוגרת קוראים סוזן".

ראיתי שהפרטים והשמות מעט מבלבלים אותה. למרות זאת היא הנהנה כמבינה, אבל מבטה, שהפך מחדשני לשואל, דרש פרטים נוספים.

בשעת בוקר מאוחרת זו היו השמיים בהירים והשמש החלה לחמם את האויר במלוא עוצמתה. הבית עמד בקצה שכונת פורסט-הייבן היפהפיה, על בתייה הנמוכים אך רחבי הידיים, שניצבו שם מקושטים בדשא ובפרחים. המרחק בין הבתים היה עצום, ולא ניכרה כל גדר המפרידה ביניהם. ריח של דשא קצוץ, שעמד באויר, הבהיר היטב שהשכנים כולם מטפחים את גינותיהם ביום א' בבוקר, אולם איש לא נראה בסביבה. ג'ואן הזהירה אותי שעצים רבים נכרתו מאז שעזבה את הבית שנים רבות קודם לכן, אבל אני, שלא הכרתי את האילנות הקודמים, הבחנתי רק שאין בקרבתני אף עץ שיצל עלי. הוצאתי מכיסי מטפחת ומחיתי את אגלי הזיעה שהחלו להצטבר על מצחי. האישה הבחינה במעשי וניכר היה שגם היא מתחילה לחוש בחום המצטבר, אך היא המשיכה לעמוד מולי כמבקשת תשובות נוספות.

הסברתי שוב את מטרת בואי, ואמרתי שבעיני מדובר במשוררת מופלאה ששיריה הילכו עלי קסם.

"הינה", אמרתי, "אראה לך דוגמה".

מתוך מכוניתי, שחנתה בקצה השביל, הוצאתי את ספר השירים, אותו נשאתי תמיד, פתחתי בשיר "דמעות" והתחלתי לקרוא:

הָאִשָּׁה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁאֵי פֵעַם בְּכַתָּהּ

נִדְהָמָה מִמָּה שְׁצָרָב

אֶת עֵינֶיהָ וְזָלַג עַל לְחֵיָהּ.

מִי-מֶלַח. מִי-יָם.

אינני יודע מדוע פתחתי דווקא בשיר זה, אבל שמתי לב שפניה של האישה מתרככות ומבטה הופך ידידותי יותר.

"המשך לקרוא", היא ביקשה. המשכתי כדבריה, מציץ בה מדי פעם. נראה שהתרגשותה הלכה וגברה.

כשהגעתי אל סופו של השיר

... רַק הִיא

נִשְׁאַה אֶת הַיָּם בְּתוֹךְ גּוֹפָהּ.

הרמתי שוב את עיני והסתכלתי בפניה של האישה. פרט ללחלוחית שעמדה בעיניה ראיתי שמבטה השתנה לבלי הכר. הבנתי שגם היא נכבשה, כמוני.

ליד קיר הבית עמד ספסל ומולו כיסא. האישה הובילה אותי אליהם, התיישבה על הספסל והזמינה אותי לשבת מולה על הכיסא. הפעם עיניה חיפשו את עיני, אבל היא לא נזקקה למילים נוספות. ידעתי שהיא מצפה לשמוע עוד ועוד.

היינו קרובים מקודם, ואל נחירי הגיע ניחוח הבושם שעטתה. עיני שלחו מבטים זהירים, בלתי מכוונים, לכאורה, לעבר רגליה החטובות שניבטו מבעד לשולי החלוק. הקירבה הזו לאישה צעירה ונאה החלה לעורר בי דברים, שקיוויתי שלא יקרו לי במסע זה. נזפתי בעצמי וחזרתי לדמותי המיושבת.

"אז, כמו שאמרתי בהתחלה, את גרה בביתה של משוררת ידועה", התחלתי לספר.

"האמת היא שלא היה לי שום מושג", הגיבה, "בעלי לשעבר קנה את הבית כשהיה מיועד להריסה, ואז שיפץ אותו. כשעזב, הרשה לי להמשיך לגור כאן".

"בעלי לשעבר... עזב..." החלו המילים לנקר שוב במוחי, אבל הצלחתי איכשהו לעצור את דמיוני לפני שהחל להשתולל.

"הבן שלי, מרק, מתגורר איתי כאן", הוסיפה.

"אופס... הנה צץ לו מכשול בלתי צפוי..." לחש לי דמיוני הפרוע, מסרב להירגע לחלוטין.

התעלמתי ממנו וחזרתי לדבר במולר. סיפרתי שהיא נולדה בשנת 1923 בגרמניה ועזבה עם משפחתה כשהייתה בת 15, מאימת השלטון הנאצי.

"אוי, זה מדהים", היא הפסיקה אותי, ולאחר שתיקה קצרה הוסיפה, "פשוט לא ייאמן".

נוכח מבטי השואל היא חשה צורך להסביר: "גם אני ילידת גרמניה והגעתי לכאן כנערה."

והוסיפה:

"אגב, קוראים לי אמיליה".

נותרתי מהורהר. האם זהו צירוף מקרים? האם אמיליה היא גלגולה החדש של ליזל מולר?

דמיוני שוב הרים ראש והתריס בי בחוצפה:

"אולי זו ההזדמנות לשחזר את התאהבותך בליזל?".

נזפתי בו וסילקתי אותו מעל פני, אבל בו בזמן התבוננתי באמיליה במבט מדוקדק יותר. פניה נראו קצת פחות נאות ממה שנדמה לי קודם – אפה היה גדול ועבה יותר ועיניה היו מעט קרובות מדי זו לזו. לעומת זאת, שיערה הצהוב היה קצוץ בקפידה וחשף צוואר ארוך ובהיר. היא ישבה בקומה זקופה – שהבליטה עוד יותר את גזרתה הדקה, בין אם התכוונה לכך ובין אם לאו. למרות שהייתה זו אמריקה, כל גופה אמר נשיות אירופאית. כך אכן דמיינתי את ליזל מולר בצעירותה. כגבר טיפוסי העזתי להעיף מבט קצר לעבר שדיה, אך משראיתי שהיא משגיחה בכך הסטתי את מבטי. כנראה שלא הייתי מספיק זריז – היא הסמיקה והשפילה את עיניה.

הקיר שלידו ישבנו היה בצידו המזרחי של הבית. השמש הגבירה את להטה אבל אמיליה לא הציעה לי להיכנס הביתה, ולא נכנסה אף היא כדי להוציא כד מים קרים. כנראה שלמרות שהחלה לחוש חיבה כלפי עדיין נותר בה שמץ של חשדנות. יחד עם זאת שמת לי לב שגם היא מתבוננת בי במבט בוחן. לפחות עשרים שנות-גיל עמדו בינינו, אך בסתר ליבי קיוויתי שגם דמיונה לוקח אותה למקום אליו לקח אותי דמיוני. שטויות, אמרתי לעצמי, אישה לא חושקת בגבר אחרי חצי שעה של היכרות. תוך כדי הרהורי שברה אמיליה את השתיקה:

"אני מורה במקצועי ואוהבת לקרוא שירה", היא היססה לרגע והוסיפה בביישנות "לפעמים אני גם כותבת שירים".

הדמיון הנוסף הזה למולר הטריד אותי. החלטתי לעשות מבחן קטן: אקריא שיר כלשהו, ואם היא תדע להשלים אותו אדע שאכן היא-היא הגלגול החדש של ליזל. אבל מזימתי (המטופשת, יש לומר) לא יצאה לפועל כי אמיליה קמה בבת אחת מהספסל עליו ישבה:

"סליחה, אבל אני ממהרת לפגישה".

זה נשמע כמו תירוץ להיפטר ממני, אבל אז הוסיפה:

"תבטיח לי שתבוא שוב".

התעודדתי מעט.

היא נכנסה אל הבית ומיד יצאה כשבידה פנקס קטן ועט.

"בוא נשמור על קשר", אמרה מבלי לפרט ותלשה דף מהפנקס עליו רשמה בחופזה את כתובת המייל שלה, ולאחר היסוס קל גם את מספר הטלפון הנייד. עבור דמיוני זה היה רמז ברור. מיהרתי לשרבט גם את שלי ונפרדנו בלחיצת יד.

היא הלכה לכיוון הבית וזו היתה הזדמנות נוספת עבורי להשלים את תמונת גופה מאחור. כשנעלמה אל תוך הבית התנעתי את המכונית, סבתי על מקומי והתחלתי לנסוע בדרך בה באתי, לכיוון לייק-פורסט.

5. שמורת היער 'אולד סקול'

אחרי שנפרדתי מאמיליה והתחלתי בנסיעה, הבנתי שאין טעם לחזור לעיירה השוממה. עצרתי בשולי הדרך, פתחתי את תוכנת הדואר האלקטרוני ועיינתי שוב במכתביה של ג'ואן.

'אולד סקול פורסט רזרב'⁵ היה שמה של שמורת הטבע, שג'ואן ציינה באחד ממכתביה. האזור כולו היה גדוש בשמורות טבע וביערות אינספור, אבל מכיוון שג'ואן טרחה לציין ששמורה זו קרובה לבית מגוריה, ובזמנו אף הקיפה אותו, החלטתי להתחיל בה. היא ציינה עוד שאימה נהגה לטייל ברחבי השמורה.

"הרי בדיוק בשביל זה הגעתי לכאן", אמרתי לעצמי, ועד מהרה מצאתי את עצמי עומד במגרש חניה קטן כשעיני בוהות במפה שצוירה על הלוח הסמוך. שורטט בה סבך של מסלולי טיול, כל אחד בצבע אחר, כשליד כל מסלול נרשם אורכו. ממה להתחיל?

בחרתי באקראי במסלול האדום – שביל מעגלי באורך של שניים וחצי מייל, אותו, כך הערכתי, אוכל לעבור בפחות משעה אחת. הוצאתי מהמכונת את התרמיל שהבאתי איתי, בדקתי שהדלתות נעולות היטב והתחלתי לצעוד. עד מהרה נעלמו מעיני מגרש החניה והמכונות שבו. נותרנו רק אני, השמורה והשביל.

חלקו של השביל היה כבוש וחלקו חרק תחת סוליות נעלי ההליכה החדשות, שקניתי לקראת המסע. הוא התפתל בין עצים צפופים לבין קרחות-יער, ולכל ארכו ליווה אותי שלל גוונים וניחוחות. רבים מן הפרחים היו גדולים וצהובים שחורי-עין, אך ללא כל ריח, ואחרים – כדים קטנים בכל גווני הסגול, שהיו תלויים על גבעולים דקים, והפיצו ניחוח מתקתק. מדי פעם נחשף צבעם האדמדם של גרגרי הפטל, שטרם הבשילו. את חום השמש צינן משב רוח קריר. לרגע כיסו עננים שחורים את השמים והמטירו גשם סוחף קצר. כשהסתיים המטר, הציצה השמש שוב מבין העננים, כמתנצלת, וכאילו הזמינה את הרוח, כשיפחתה הנאמנה, לבוא ולייבש במהירות את פני האדמה והדשאים הרטובים.

פתחתי שוב את ספר השירים. למרות שידעתי את רובו בעל-פה, השתוקקתי לראות את המילים הכתובות, אותן דימיתי שהמשוררת עצמה לוחשת באוזניי. דפדפתי בין השירים אך לא מצאתי אחד שיהלום ממש את מה שהרגשתי באותו רגע. קיוויתי שהשראת היצירה תגיח ממעמקי היער או ממעמקי הספר ותעטוף אותי, אך הייתי ככל הנראה מרוגש מדי, או שהצבעים והריחות סחררו את ראשי ובלבלו את מחשבותיי. מכיוון שכך, שלפתי מתרמילי את נייר המכתבים שהבאתי איתי ואת העט שתמיד רבץ בכיס מכנסיי והתחלתי לרשום את כל שראו עיניי.

בתום המסלול שבחרתי ניצבתי שוב מול המפה ובחרתי בשביל אחר. אט אט חשתי שהאור פוחת והחשיכה מתקרבת. חזרתי למכונת ונסעתי למלון. ידעתי שנשארו לי עוד רבים מהמצרכים שקניתי אמש, ולכן לא טרחתי למצוא מקום לארוחת הערב.

כשפשטתי את בגדיי נשמט מאחד הכיסים הפתק עם כתובתה של אמיליה. התיישבתי לכתוב לה, ותיארתי באריכות כמה מרגשת היתה פגישתנו. רציתי לתאם ביקור נוסף בביתה, אך נדיבות גדולה הציפה אותי, ונמהלה כנראה גם ברגש רומנטי כלשהו. זכרתי שאמיליה ציינה שבעלה עזב את הבית, אבל בנה, מרק, נשאר בחזקתה, ולכן כתבתי שאני חושב שיהיה נחמד אם אבוא שוב מקץ יומיים ואזמין אותה ואת בנה לארוחת ערב, שאחריה, או לפני, תוכל להראות לי חלקים נוספים מהבית. סגרתי את המחשב, נכנסתי למיטה ונרדמתי מיד.

Old School Forest Reserve ⁵

6. הנהר 'דס פליינס'⁶

אמריקה משופעת בנהרות רחבי ידיים בהם שטות אוניות גדולות. הנהר דס פליינס מזכיר יותר את נחלי ארצנו מאשר נהרות רחבי ידיים. לאורך למעלה מ-240 ק"מ הוא משרך את דרכו באיטיות מצפון לדרום, כשהוא נושא איתו סחף רב של עלים וענפים. בדרכו הוא חוצה שמורות-יער רבות של מדינת אילינוי, ולעיתים נדמה שהוא עוצר מעט לנוח, כיוון שבמקומות אחדים נראה כאילו איננו זורם כלל.

לאורכו של הנהר נכבש שביל למטיילים, אך בדרך כלל הולכי הרגל ורוכבי האופניים והסוסים לא גומעים את כל אורכו, אלא מתמקדים בקטעים שבתוך שמורות-היער. השביל והנהר הולכים זה בצד זה כאוהבים-ותיקים: לעיתים מתרחקים, לעיתים מתקרבים ונושקים זה לזה ולעיתים חוצה השביל את הנהר בגשר קמור, רחב ידיים, אך ממשיך להלך בצידו השני.

על הכביש החוצה את ורנון הילס, לא הרחק ממלוני, הבחנתי באחד הימים בשלט "כניסת קיאקים", והנחתי שמקום זה מהווה גישה ראווה. הנחתי שגם ליזל התהלכה לא פעם לאורך הנהר, שלא היה רחוק ממקום מגוריה, ואולי אפילו היה זה הנהר שנוזר באחד משיריה האחרונים, "מאבדת את ראייתי". את השורות האלה זכרתי היטב:

"... כְּשֶׁהִנְהַר
הִפְךָ לְעֵבֶר יוֹתֵר לְנֶגֶד עֵינַי,
גְּנִיחוֹתָיו וְטִפְיחוֹתָיו הַקְלוֹת
גְּבְרוּ."

במקומות בהן הוא נגלה לעין, בעיקר מעל לגשרים, הוא אכן נראה עכור למדי. ראייתה הנחלשת הפכה, מן הסתם, את צבעו לעכור יותר, ולכן התמקדה בצלילים שבקעו ממנו. ניסיתי להאזין לגניחות ולטפיחות הקלות אך לא הצלחתי לשמוע מאומה.

ירדתי אל השביל בנקודת כניסת הקיאקים והתחלתי לצעוד לאורכו. במקביל לשביל, מעט מרוחק ממנו, עבר גם כביש, וידעתי שלא תהיה לי בעיה לחזור לאורכו. בכל זאת התבוננתי במפה והגבלתי את טווח הליכתי, עד לפארק בעל השם המוזר "חצי יום"⁷. עמדו בפני מספר קילומטרים של צעידה, ממש כפי שתכננתי מבעוד מועד.

בתרמיל שעל גבי נשאתי דברים חיוניים בלבד ולכן הוא לא הכביד על הליכתי. לא הייתי לבד, אבל לא ראיתי צועדים אחרים מסביבי. מדי פעם חלפו מולי או לצידי רוכבי אופניים כשהם מברכים אותי לשלום. לא ראיתי רוכבי סוסים, למרות השלטים לצידי הדרך שביקשו מהם שלא ידהירו את סוסיהם אלא יובילו אותם בהליכה או בדילוגים קלים.

לאחר זמן מה התחלתי לחוש קירבה עמוקה לשביל ההליכה, ונדמה היה לי כאילו לא אני זה הצועד בשביל, אלא אני דורך בַּמְקוֹם והשביל שתחת רגלי הוא זה שנע ומוביל אותי לאורכו. זו היתה הרגשה נהדרת, בעיקר כי לא הייתי צריך עוד להתבונן מטה, כדי שלא להיתקל באבן או בענף. סמכתי על השביל שיוביל אותי בבטחה. הוא התפתל קלות ימינה ואחר כך שמאלה, ושוב ימינה ואז את הרחבה המוארת החליף צילו של יער, שאורו הלך ופחת ככל שנכנסתי לעמקו. סביבי שרר שקט של טבע, ללא דיבור של בני אדם או רעש מנועי מכונות. קיוויתי לשמוע קולות של חיות בר, אבל ידעתי שאלה יָרִים בדרך כלל בשעות הלילה. מדי פעם שמעתי רשרוש עלים תחת רגליו של סנאי הממהר עם בלוטיו לביתו. ציפיתי שאולי אשמע ציוצי ציפורים, אבל גם הם חסרו. מאחר והיה זה חודש אוגוסט, נזכרתי שוב בשורות מתוך אותו שיר:

Des Plaines ⁶
Half Day ⁷

"מַעֲוֹלִים לֹא יַדְעֵתִי שֶׁבְּאוּגוּסְט
הַצְּפוּרִים שֶׁקְטוּת כָּל כָּךְ,
רַק צִיּוֹץ פֶּה נֶשֶׁם."

לעומת זאת, פרט לפצפוף החדגוני של נעליי על השביל, היה האוויר מלא ברעש רקע קולני. נעמדתי והקשבתי. מיליוני ציקאדות מילאו את האוויר בצרצורם. הכרתי את צרצורי הציקאדות מחורשת האורנים שמול ביתי במושב, ולכן סברתי שזהו יער של עצי מחט. הבטתי לעבר צמרות העצים אבל רק מיעוטם היו אורנים: רובם היו עצי דולב בעלי פירות כדוריים קוצניים ושפע עלים בצורת כף יד פרושה. "כמובן!", נזפתי בעצמי, הלא שם הנהר, דס פליינס, ניתן לו בגלל שמם הצרפתי של עצי הדולב! עצים אלה יפים במיוחד בעונת הסתיו, כאשר עליהם לובשים את כל מגוון הצבעים של צהוב-כתום-חום, לפני שהם נושרים ופורשים על האדמה שטיח רך ומרהיב.

בתוך כל הצרצור הצורם שהקימו הציקאדות, שמעתי גם קול קטן של זמזום. התכופתי לכיוון הקול ואז הבחנתי בדבורה היושבת על פרח ויונקת מצופו. הדבורים באמריקה גדולות מאלה שבארץ, אבל ידעתי שזו איננה מלכת הדבורים, שכן תפקידה של המלכה היה להתפטם בקן משפע המזון שהועתר עליה, מבלי להיות מודעת כלל לחיים השוקקים בחוץ.

ליזל היטיבה לתאר זאת בשירה "חיי מלכה":

פּוֹעֵלוֹת מִמְּשִׁיכוֹת לְהִבִּיא מְזוֹן מְלָכוֹת.
הִיא אֵינָה יוֹדַעַת דָּבָר עַל חַיִּים אַחֲרִים,
לֹא עַל נְבִיחָה בְּכַרְפֵּם קָגֵל
וְלֹא עַל מַעְגַּל מְחוּלוֹת לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ.

דבורים נוספות הצטרפו למעגל המחולות המרהיב הזה, ואני, שידעתי מהו סופו העגום של השיר, העדפתי לסגור את הספר ולהישאר בהווה המוארת הזו.

פתאום פנה השביל בחדות שמאלה, כאילו ניסה להרחיק אותי ממראה כלשהו. הסתקרנתי. ירדתי ממנו ונכנסתי מעט אל תוך היער. ואז ראיתי את מה שהשביל ניסה להסתיר ממני.

ליזל מולר אהבה, ואף העריצה, את אביה, והזכירה אותו בלא-מעט משיריה. כשהתאלמן – לקחה אותו לגור בביתה. בשיר "גירסה אחרת" כתבה:

"... אִישׁ קָשִׁישׁ
גָּר בְּבֵיתִנִּי, הוּא אָבִי;
הוּא חֵי אֶת חַיֵּי בְּהַלּוֹךְ אֶטִּי,
שָׁנָה אַחַר שָׁנָה, שֶׁהֶעֱצָב
תְּקוּעַ בְּקַרְבִּי, כְּתַפּוּחַ מֵרָעֵל
לֹא לְבַלֵּעַ וְלֹא לְהַקִּיא."

בתוך סבך של עלים שנשרו וזרדים שִׁבְשׁוּ נגלה לעיני גדם נמוך של עץ בא-בימים. בניגוד לעצים אחרים שראיתי לאורך הדרך, הוא לא הוכרע בידי מסור חשמלי של חוטבי עצים, אלא כנראה שנשבר באחת מהסערות העזות. זה קרה, מן הסתם, לפני שנים לא מעטות, כיוון שהגדם היה חלול, שרץ חרקים רבים, העלה טחב והדיף ריח ניכר של רקב. יחד עם זאת ידעתי ששורשיו העצומים עדיין אוחזים בכוח את האדמה שמתחתיו ומספקים לו מעט מים ומזון כדי צרכו.

בסמוך אליו היה שרוע פרקדן ודומם גזעו שנשבר באותה סערה. חשבתני לעצמי שליבו של הגדם הקשיש נשבר בוודאי בכל פעם כשהוא רואה את אונו העצום מוטל לצידו עדיין בזקיפותו אך דומם.

התיישבתי על הקרקע מולו והרהרתי. בן-אנוש הופך כמעט בבת אחת מחי למת, ואילו עץ, נגזר עליו שישה שנים רבות בין החיים לבין המוות. ומתי בעצם נקבע מותו הסופי? כאשר שורשיו נרקבים? כאשר לא נותר ממנו זכר? האם הוא חש גלמוד כל אותו זמן? האם הוא בכלל חש? האם עצב תקוע בקרבו כתפוח מורעל, כדברי המשוררת?

התבוננתי סביב וראיתי שסביב הגדם המת-החי נקבצו לרוב שיחים קטנים, פרחים ועצי-ינוקא שנבטו לא מכבר. הם הקיפו אותו תוך קידות עדינות, ליטפו קלות את פניו בעלוותם הירוקה, הצעירה. קוצים רכים של סרפד ופטל דגדגו אותו. נראה היה שכולם נקבצו שם, כנכדים סביב סבם האהוב, כדי לשמח אותו, כדי להקל על הזדקנותו וכדי שיחוש שאינו בודד כל כך.

בהרגשת הקלה קמתי ממקומי, חזרתי לשביל והמשכתי לתת לו להוביל אותי בין עצי היער. ככל שהתקדמנו שמתו לב שבצד הדרך שרועים דוממים בולי-עץ ענקיים כגופות של חיילים שנפלו בקרב, ואיש לא בא לאסוף אותם ולהביאם לקבורה. עקבות שיני המסורים שגדעו אותם עדיין ניכרו בהם, אך נראה היה שהם שוכבים שם כבר שנים רבות. מי כרת אותם? על שום מה? ומדוע אינו אוסף אותם ועושה בהם שימוש כלשהו? לא היו לי תשובות מניחות את הדעת. כשהשביל הוציא אותי מתוך היער מצאתי את עצמי שוב ברחבה מוארת, שבמרכזה היה קבוע שלט גדול:

יחורשת קפטן דניאל רייטי⁸. השביל ואני נעצרנו בבת אחת.

הכרתי את השם מתוך המפה, אולם בכל פעם שהקשתי אותו בתוכנת הניווט הובילתי למקום אחר. והנה, ברגע פתאומי זה, ללא תכנון כלשהו, עמדתי במקום עצמו.

למען האמת, הכרתי את השם גם מהתכתבותי עם ג'ואן. באחת הפעמים שאלתי אותה האם קיימת מצבה או מקום כלשהו המוקדש לאימה, ובו אוכל להתייחד שעה קלה עם זכרה. את מכתב התשובה קיבלתי רק כעבור מספר ימים, כנראה מפני ששאלתי היתה קשה יותר מקודמותיה:

אמי ביקשה שגופתה תישרף ושאנו, בנותיו, לא נטמון את כד האפר במקום כלשהו, אלא נפזר את אפרו בחורשת קפטן דניאל רייטי.

לעובדה זו לא הצטרף כל הסבר לגבי המניע למעשה וכן לא מדוע נבחר דווקא מקום זה. לימים נודע לי שהיא עשתה זאת, ככל הנראה, בעקבות בעלה.

תהיתי לא מעט על פשר מעשה זה. אמנם האישה הצנועה הזו השאירה לעולם ירושה ענקית של שירים, רובם אהובים וחלקם אף נלמדים בבתי הספר, אך האם לא היה ראוי ששמה יונצח במקום כלשהו, לפחות באזור בו התגוררה שנים רבות?

רמז לתשובה מצאתי באקראי בשיר קצר בשם "במעבר" שנדפס באחד מעמודי השער של ספרה האחרון. בשיר זה היא מתארת את התופעה המופלאה של אור ההופך לחשיכה עם תום היום ואת הניצן הסגור ההופך פתאום לפרח מרהיב. בסיומו של השיר נכתב:

"כִּאלוֹ מַה שְׁקִים, קִים,

כִּדְ שְׁיוּכַל לְאָבֵד

וְלִהְפֹךְ לִיקָר-עֶרְדִּי"

Captain Daniel Wright Wood⁸

זו היתה המטאפורה המוצלחת ביותר בעיני למשוררת עצמה. גיואן תיארה את צאתה של ליזל מן העולם, בדרך כל בשר, תוך שהיא מְצוּוה לאבד לעד. אולם אני הרגשתי שתפקידי הוא להפוך אותה ליקרת ערך. המסע הזה, שעד כה לא הייתי בטוח לגבי מטרתו, קיבל פתאום משמעות אחרת.

כשהגעתי למלון המתין לי במחשב מסר מאמיליה :

"לא נוכל לצאת לארוחה הערב. אכין אוכל בבית ואתה מוזמן לבוא בכל שעה אחרי חמש ולהצטרף אלינו. יהיה כאן גם הפרטנר שלי, ג'ורג', וגם בני, מרק."

הבנתי מייד שנפלה אי-הבנה בינינו : אני דברתי על הערב שלמוחרת ואילו היא סברה שמדובר באותו ערב. השעה היתה כבר אחרי שבע אבל לאחר התלבטות קצרה כתבתי הודעה חפוזה, תוך כדי נעילת הנעליים שהסרתי זה עתה :
"ראיתי את ההודעה רק כרגע. אני יוצא לדרך",

סימן ה"לייק", שלא אחר לבוא, אותת לי שבחרתי במהלך הנכון.

גם ידעתי שבנוכחות הבן והפרטנר לא יהיה מקום לשום ביטוי או הרהור רומנטי, ולכן טמנתי אותם עמוק ככל האפשר.

כשהגעתי לבית, תוך מעט פחות מעשר דקות, הם כבר סיימו לאכול, אבל קיבלו את פניי ליד שולחן האוכל במטבח. אמיליה הכירה לי את ג'ורג', שהושיט ידו ללחיצה. קומתו היתה מעט גבוהה משלי, ונראה לי שהיה צעיר ממני בכ- 20 שנה. הוא לבש מכנסי חקי קצרים, חולצת טי אפורה ונעל נעלי עבודה גבוהות ומוכתמות. לחייו עטו זיפים בני כמה ימים, והוא הדיף ריח של יום עבודה. עוד טרם הספקתי לשאול לעיסוקו פנתה אמיליה לעבר הכיריים והציעה להגיש לי מהתבשיל שהכינה. היתה לי הרגשה שזוהי מחוות נימוס יותר מאשר הצעה רצינית. שיקרתי שכבר אכלתי, ונראה לי שאמיליה קיבלה את תשובתי בהקלת-מה.

הוצאתי מכיסי את הטלפון הנייד ופתחתי את המכתב שקיבלתי מג'ואן, אליו צורפו מספר תמונות ישנות. באחת מהן נראתה ליזל הצעירה נשענת על עץ בעל שני גזעים, סמוך לקיר הבית. הבית הנוכחי היה שונה לא במעט מהבית הקודם, אולם בכל זאת ניתן היה לראות שמדובר באותו מבנה. בתמונה השנייה, נראתה ליזל יושבת בכורסה בחדר, שנראה כסלון.

"בוא", אמרו אמיליה וג'ורג' כאיש אחד, ויצאנו אל החצר. הם נעמדו משני צדדיו של עיגול לבן ורחב.

"כאן", אמר ג'ורג' "עמד העץ בעל שני הגזעים, עליו נשענה ליזל בתמונה". ואמיליה הוסיפה :

"העץ גדל עד מאד ושני גזעיו רחקו זה מזה. תחילה חיברנו ביניהם שרשרת עבה, על מנת שיתמכו האחד בשני, אבל אחרי זמן מה הבנו שהעץ סמוך מדי לבית, ושאם יקרוס ביום מן הימים יגרום להרס עצום".

היא השתקתה וג'ורג' המשיך :

"נאלצנו לכרות אותו, בצער רב." הוא השתק וראיתי שאמיליה נושכת את שפתה התחתונה, כדי לעצור בכי. היא אמרה בקול חנוק :

"הוא עמד כאן. תראה כמה גדול הוא היה!"

אחר כך הובילו אותי אל מאחורי הבית והציגו לי בפרטי פרטים את מה שנותר מהבית הקודם ומה שבנו מחדש או שיפצו. הם לא פסחו על אף אבן ושיח. למרות שגם אני וגם הם לא הכרנו את הבית המקורי, נראה היה שרוחה של ליזל ריחפה, בלתי נראית, בינינו והשרתה על כולנו הרגשה נוגה של נוסטלגיה.

"הי, הסתכל!", קרא פתאום גיורג'. הוא הרים לבנה גדולה שעליה היה טבוע שם בית החרושת בו נוצרה, ותאריך הייצור מאמצע המאה הקודמת.

לא היה כל ספק שההתרגשות אוחזת גם בו. הוא סר מעט הצידה ונעמד על משטח של אבני מדרך.

"יכול להיות שעל אבנים אלה ממש היא צעדה", אמר בקול חולמני.

שתקנו. הגוונים האדומים של השמיים החלו להפוך כהים יותר והחשיכה גברה.

"בואו ניכנס", אמרה אמיליה, והובילה אותנו לעבר הסלון.

היא ביקשה שאראה לה שוב את התמונה השנייה ואז אמרה:

"לא שינינו כאן הרבה. נראה לי שהתמונה צולמה מכאן."

היא גררה כורסה לצד שולחן הקפה הנמוך, התרחקה מעט כשהיא מתבוננת, ואז שבה והרחיקה אותה עוד קצת.

"כן, זה המקום", היא סיכמה לעצמה בקול רם, ואז פקדה עלי לשבת ועל גיורג' לצלם.

כששלחתי באותו ערב את התמונה לגיורג', היא שמה לב שמאחורי הכורסה נראית דלת זכוכית גדולה המובילה אל מרפסת הבית.

"הדלת הזו היא כל מה שאני זוכרת מבית ילדותי", כתבה למחרת בתשובתה.

כל המעמד הזה הזכיר לי שוב את השיר "כוחה של המוסיקה להטריד". לא יכולתי להתאפק. פתחתי את הספר שהנחתי בסמוך וקראתי בקול רם:

... אָנִי יוֹשֶׁבֶת
מוֹלֵד, כְּאִן בְּסֶלֶן שְׁלֵנוּ
עִם כְּסָאוֹת וּסְפָרִים וְגִרְנִיּוֹם אָדָם
וְאוֹר שְׁנֵרְתִי שֶׁל מְנוֹרָה עַל הַרְצָפָה...

"כן, בדיוק", אמרה אמיליה והצביעה על עציץ גרניום אדום וגדול שעמד בפינת החדר.

היא ביקשה שאקרא את השיר מתחילתו:

לִיָּלָה לַח. חֲפוּשִׁיּוֹת קִיץ מִתְנַפְצוֹת בְּטְרוּף
אֶל זְנוּגִיּוֹת הַחֲלוֹן מִבְּלִי דַעַת;
אָנִי שׁוֹמֵעַת יְנִשׁוּף מִתְעוֹרָר בַּיַּעַר
מֵאֲחוּרֵי בֵיתֵנוּ, ...

"הי, גם היום החיפושיות מתנפצות על החלון", קראה אמיליה בהתרגשות, "וגם הינשוף יושב על אותו ענף. אני רואה אותו לפעמים!"

הסברתי שלדעתי זהו שיר המעמיד את האהבה העזה מול המוות הבלתי נמנע, והמשכתי לקרוא:

כִּיצַד יָכֹל אֶסוֹן לְהִיּוֹת כֹּה יָפֵה?
אָנִי מְגַנָּה עַל הַחוּפִים שֶׁל עוֹלָמֵנוּ הַצָּלוּל
מִפְּנֵי הַשְּׁטָפוֹן הַהוּא, מְנַסָּה לְחַשֵּׁב אוֹדוֹת
יִלְדֵתֵנוּ בְּקוֹמָה שְׁמַעַל, הִישָׁנָה עִם אוֹר דּוֹלֵק
כְּדִי לְהִגֵּן עֲלֶיהָ מִפְּנֵי רִשְׁעֵ עֵלּוּם; אוֹדוֹתֵינוּ,

שְׁאֵהֲבַתְנוּ הַפֶּכֶה כֹּה טְבַעִית
עַד שֶׁהַשִּׁירָה אֶת שְׁנֵיהָ וְצִפְרָנֶיהָ –
נִחַלְתֶם שָׁל אוֹהֲבִים טְרִיִּים
שֶׁחֲרָדְתֶם דּוֹחֶקֶת בָּהֶם לְהַקִּיז דָּם.

אמיליה קרבה אלי הצמידה את שפתיה ללחיי ונשקה לי.

"אתה איש רגיש ומקסים", אמרה, "והמשוררת הזו מקסימה לא פחות! תודה על שהכרת לי אותה".

לא היה בנשיקתה שום סממן רומנטי, אך היא נעמה לי עד מאד.

כל אותנו לילה היתה שנתי טרופה. חלמתי כי אני עומד תחת חופה בלבוש של חתן, וג'ורג' וליזל מגיחים מאי-שם, מובילים אלי את אמיליה. היא היתה לבושה בשמלת כלה לבנה, אך שקופה כמעט לגמרי ואשר חשפה בפני את כל מה שהעזתי עד עתה רק לדמיין. היא קרבה אלי ונשקה על שפתיי. פתאום נעלמו כל הנוכחים שהיו בחדר: ג'ואן, מרק בנה, בעלה לשעבר של אמיליה, המלצרית מבית הקפה בו ביקרתי אתמול. נותרה רק פקידת הקבלה של המלון. היא נטלה בידה מפתח ובצעדים איטיים הובילה אותנו לעבר אחד החדרים. במקום מְרֵשׁ החתונה של מנדלסון התנגן ברקע דווקא קטע מתוך הרקוויאם של מוצרט. הפקידה פתחה את החדר והצביעה על המיטה המוצעת לבן.

"ברוכים הבאים לחדר הכלולות שלכם", אמרה ויצאה, כשהיא טורקת את הדלת אחריה. החדר נעלם ומצאתי את עצמי עומד על השביל הסמוך לנהר. מן הנהר עלתה אמיליה, לבושה באותה שמלת כלולות שקופה. היא ניגשה אלי ונשקה על לחיי. "אתה איש רגיש ומקסים" אמרה, ואז נתנה יד לג'ורג' שהופיע מאי שם והם נעלמו אל תוך היער.

התעוררתי, והבנתי שהייתי שרוי בתוך חלום. עוד הבנתי שהוא נועד לומר לי שאמיליה איננה שלי, אך מצד שני הייתי כל כך מרוגש נוכח דמותה. ידעתי שכך לא אוכל לחזור לישון. הלכתי לחדר האמבטיה ופרקתי את כל ריגושי במו ידי. רק אז חזרתי למיטה ונרדמתי מיד.

מחוז האגמים משופע, כאמור בשמורות טבע ויער, שהגדולה והידועה מביניהם היא דיפנדנסי. לא יכולתי להרשות לעצמי לעזוב את האזור מבלי לבקר בה.

כשהגעתי לשמורה היתה כבר כמעט שעת צהריים. מאחר ודילגתי באותו יום על ארוחת הבוקר, שמחתי לראות שבמקום יש "גן-בירה", בו אוכל לאכול ארוחה קלה. אולם לאחר שהחנתי את המכונית במגרש החנייה הרחב ופניתי הישר לשם, התאכזבתי לראות שהמקום סגור. תהיתי, שכן היתה זו עדיין תקופת חופשת בתי הספר וציפיתי למצוא שפע של הורים וילדים, אבל לא היה לי הסבר לתופעה.

בכל זאת, כשפניתי לצידו האחורי של המבנה, שמחתי לראות חלון קטן, מבעדו נמכרו נקניקיות. בחרתי בנקניקיה מבושלת ואז שמעתי לידי קול:

"אני אבחר דווקא בנקניקיה צלוייה".

הפניתי את ראשי לכיוון הקול. בסמוך אלי עמדה אישה לא צעירה, בעלת מראה אתלטי, בידה אחזה זוג אופניים ולראשה חבשה קסדה, שמתחתיה בצבצו תלתלים ערמוניים. מאחר והיא חייכה אלי חיוך ידידותי, החלטתי להתייעץ איתה:

"אני מניח שאת מכירה היטב את הפארק הזה"

"אכן כן", לא אחרה לבוא התשובה, "אני מגיעה לכאן לפחות פעם בשבוע עם האופניים".

"זו שמורה מאד גדולה", ציינתי, "אולי תוכלי להמליץ לי על מסלול הליכה של כשעתיים?"

היא נענתה ברצון והחלה להסביר לי שעלי לעלות במעלה השביל ואחר כך לפנות ימינה, לכיוון המסלול המעגלי שבתוך היער, או שמאלה, כדי להקיף את האגם.

"אני אישית מעדיפה את היער", אמרה, "אבל אתה תבחר במה שמתאים לך".

החלטתי שלא להחליט באותו רגע. סיימתי לאכול את הנקניקיה והתחלתי לצעוד במעלה השביל. בדיוק כשהגעתי לצומת בו עלי להחליט, שמעתי קול חריקת צמיגים ורוכבת האופניים נעצרה לידי.

"אתה מסתדר?", שאלה, ומבלי להמתין לתשובה אמרה שוב "אני בהחלט ממליצה שתפנה ימינה לכיוון היער. להתראות!".

היא עלתה על אופניה ונעלמה ברכיבה מהירה.

עשיתי כדבריה, אבל לאחר כרבע שעה מצאתי את עצמי צועד ביער, דומה מאד לאלה שכבר צעדתי בהם. השלט שעמד בצד הדרך, ובו נרשם אורך המסלול, גם הוא לא בישר טובות. חזרתי על עקבותיי ופניתי לשביל המקיף את האגם.

האגם היה גדול. היה מעט חם, אך הרוח נשאה לחות ורסיסי מים שהקלו על הצעדה. לאורך השביל ניצבו עצים, שניכר היה שנטעו לפני זמן לא רב, והבחנתי שמתחת לכל עץ מונח לוח זיכרון קטן ממתכת, המנציח סב אהוב, אישה צדקת או ילד רך שנקטף בדמי ימיו. וכאילו להצביע על הקשר בין העצים לבין שירה, היו חרותות על אחד מהלוחות מילים מתוך שיר של המשורר חליל גיבראן:

⁹ Dependency

"עצים הם שירים שהארץ רושמת על פני השמיים"

באותו רגע עלה בראשי הרעיון כיצד אוכל להנציח את זכר שיריה של ליזל מולר, למרות צוואתה. עוד באותו ערב, כך ידעתי, אתייעץ עם אמיליה ועם ג'ואן.

על שפת האגם, סמוך למימיו, עמד ספסל, שגם על גבו נקבע לוח הנצחה קטן, שציין שזה המקום בו ג'רג, יקירם, נהג לשבת ולחשוב.

"הָעֵז לַחֲלוּם, לִיצוּר וְלַחֲיוּת חַיִּים מְלֵאִים – כִּפִּי שֶׁהוּא נֶהֱג", צִוּוּתָהּ מִשְׁפַּחְתּוֹ, כִּשְׁהִלֵּךְ לְעוֹלָמוֹ בִּשְׁנַת 2020, בְּגִיל 63. הַתִּישְׁבַּתִּי עַל הַסְּפֶסֶל וְשִׁקְעֵתִי בְּמַחְשְׁבוֹת, כְּמוֹ גֶּרֶג. בְּשִׁקְטֵי שְׁעֵטָף אוֹתִי יִכְוֵלֵנִי לְהַבִּין מִדּוּעַ הִיא זֶה הַמְּקוֹם הַחֲבִיב עֲלָיו. בְּאוֹתוֹ רִגַע חֲשֵׁתִי גַם שְׁנוּפֶלֶת עֲלֵי רוּחַ פּוֹאֲטִית. מִיֵּהֲרַתִּי לְהוֹצִיא מִתְרַמִּילִי אֶת הַמַּחְבֵּרֶת וְהֵעֵט וְכַתַּבְתִּי:

"לא בכל יום יודעת אילוני מין קיץ שכזה,

לא בכל יום פוסע משורר אחר אהבתו"

אבל ההמשך לא נוצר. בינתיים התקדרו השמיים, הרוח גברה וגלי האגם החלו לגבוה. מיהרתי לצרור את חפצי ומצאתי מחסה בתוך סככה לא רחוקה. כשהתיישבתי ראיתי לא הרחק משם מזח קטן ועליו כמה דייגים, וכשפסק הגשם קמתי והצטרפתי אליהם. תוך כדי פטפוט עלתה לנגד עיני דמותה של אמיליה. מיהרתי לפתוח את ספר השירים שהיה בתרמילי ופתחתי אותו בשיר "בת היס":

כָּל הַיּוֹם הוּא שָׁמַע אוֹתָהּ הַזְמָה

תַּחַת הַסְּפִינָה, וְכִמְה פְּעָמִים

כְּשֶׁהִרְשָׁת הַתְּהַדְדָּה, מְקַרְטַעַת כְּצַפְרֵדָּע,

הוּא נִמְנָע מִפְּשִׁיטָה, ...

כשהמשכתי בקריאתו הגעתי לשורות שהזכירו לי את חלום הלילה הקודם, בו אמיליה ואני היינו על סף מיטת הכלולות:

...הִיא יָכַל לְקַחַת אוֹתָהּ הַבֵּיתָה עַל קְצוֹת הָאֲצָבָעוֹת

וְלִשְׁאֵאת אוֹתָהּ בְּקִלְלוֹת, תַּמִּיד בְּקִלְלוֹת שְׂכָזוֹ,

מֵעֵבֶר לְמַפְתָּן.

זה היה חלום מסעיר, אבל חלום, שממנו יש להתפכח. סוף השיר הבהיר לי את משמעות ההתפכחות:

... וְחִסַּר תִּקְוָה, יָדַע

שֶׁהַחֲזָקָתָה בְּחַיִּים מְשַׁמְעוֹתָה אַחַת:

... לְשַׁחֲרַר אוֹתָהּ

אֶל הָאֲפֵלָה שְׁאֵלֶיהָ לֹא יִבְנֶס.

ההיגיון חזר לשלוט במוחי: אמיליה שייכת לעולם אחר, שמקומי איננו בו.

המשכתי לצעוד בשבילי השמורה אולם דעתי היתה מוסחת. מחשבותיי התרוצצו לכל הכיוונים. כשיצאתי למסע הזה, בעקבות ליזל מולר, לא ידעתי שהוא יהיה כל כך מוצלח. שאביא את תודעת המשוררת הזו לכל כך הרבה אנשים, בעיקר אלה החיים במקום בו היא חיה שנים רבות.

נוכרתי במוכר הספרים הישנים שבשוק האיכרים – עד כמה נלהב לקרוא משיריה, ולא הניח לי עד שצילם אותי עם סיפרה בידו.

נוכרתי גם בחנות הספרים בליק-פורסט, שם פגשתי את אָמה : עמדתי ופטפטתי עם מוכרת צעירה ואדיבה אודות ליזל. אישה אחת, שהאזינה לשיחה, קרבה אלי והחלה להתעניין. אינני יודע כיצד הגענו לכך תוך כדי שיחתנו, אבל מצאתי את עצמי משמיע לה הקלטה של ליזל מולר קוראת את שירה "מוֹנָה"¹⁰ מסרב לניתוח". השילוב של המילים, עם הרגש בו הקריאה המשוררת את שירה, כבש גם את אָמה. היא תקעה בידי כרטיס ביקור, ממנו למדתי שבנוסף להיותה משוררת בעצמה, היא גם בעלת השפעה בחוגי הספרות של מחוז זה. היא הזמינה מייד מהמוכרת שני עותקים של הספר, ביקשה את כתובת המייל שלי, ותוך שהיא ממלמלת "נשמור על קשר" פרחה מן החנות.

תוך כדי הרהורים מצאתי את עצמי במגרש החניה. השבוע הזה עמד להסתיים – עוד יום אחד וזהו.

כשהגעתי למלון כתבתי מייד מייל לאמיליה. אמנם הבטחתי לה שאבוא להגיד שלום, אבל יותר מכך, השתוקקתי לפגוש אותה שוב. כתבתי לה שאשמח לחזור על הזמנתי הקודמת לארוחה, ובנדיבות אבירית אמרתי לה שהיא יכולה לצרף אליה גם את מרק וגם את ג'ורגי.

התשובה לא אחרה לבוא :

"אשמח מאד להיפרד ממך בארוחת ערב. ג'ורגי נמצא מחוץ לעיר ולמרק תוכניות משלו, כך שנהיה רק שנינו. מתי והיכן?"

"אנחנו שניים במערה הזו" – צץ מיד בראשי ההקשר. נעצרתי שם.

¹⁰ קלוד מונה, האימפרסיוניסט הצרפתי, שסירב לעבור ניתוח להסרת הקטֶרַקט שטשטש את ראייתו.

יומיים קודם לכן, כשביקרתי בשוק האיכרים שבאחת העיירות הסמוכות, נכנסתי לאחת המסעדות לאכול ארוחת צהריים. המסעדה כללה פאטיו גדול, ובחרתי לשבת בו. הארוחה היתה די טובה, אבל בעיקר המקום מצא חן בעיני מאד.

הצעתי לאמיליה שנאכל שם, בפאטיו, למחרת בשעה שש.
 "בחרת במקום הכי טוב בעיר", החמיאה לי, "אהיה שם בזמן".

כשבידי בקבוק יין ישראלי, אותו מצאתי באחת מחנויות היין, הגעתי למקום מעט לפני השעה שש. התיישבתי ליד השולחן בפאטיו, שהמלצר הוביל אותי אליו, הזמנתי כוס בירה צוננת והמתנתי בקוצר רוח. הטלפון הנייד שבידי השמיע צליל של הודעה. לרגע נחרדתי: ביטלה? אבל נאמר בה רק שהיא תאחר כמה דקות. נרגעתי, ואכן לאחר זמן קצר היא הגיעה.

ראיתי אותה כבר כשנכנסה בדלת. היא לא היתה לבושה בהידור, אך הבגדים הפשוטים החמיאו היטב לגזרתה. באור העמום של המסעדה היא נראתה לי יפה כמו ביום הראשון שראיתי אותה, מרחוק. קמתי לקראתה כשניגשה לשולחן. היא חיבקה אותי בחום ונשקה על לחיי. ראיתי שכולה מרוכזת בי, ובאותו רגע לא ידעתי לאיזה כיוון הערב הזה הולך.

לפני האוכל, במהלכו וגם אחריו דיברנו בלי הפסקה.

סיפרתי לה על כוונתי להנציח את ליזל מולר, והצעתי דרכים שונות, כגון שלט זיכרון על קיר הבית או ספסל עם שורה משיריה במקום בו פוזר אפרה. במהלך הערב אמיליה הרבתה לחייך, אולם כאן הרצינו פניה.

"צריך לשקול זאת היטב", אמרה, "ובעיקר להתייעץ עם ג'ואן ועם אחותה".

אחר כך השתרר שקט ופניה נותרו רציניות.

מבטינו הצטלבו פתאום אבל אף אחד משנינו לא השפיל ראש. במשך שתיקה ארוכה נצמדו עיני לעיניה והן לשלי. ניסיתי לנחש מה מתחולל מאחוריהן, מה עובר במוחה ברגע זה. הרגשתי שגם היא מנסה לפענח את מחשבותיי. ידעתי ששנינו יודעים שזהו רגע גורלי, ושהרגע שאחריו יכול להוביל את שנינו לכיוונים בלתי צפויים. רק לפני כמה ימים הכרתי את אמיליה, ולא יכולתי לשפוט האם היא תיתן לתשוקה רגעית לשבש את מהלך חייה או לאו. באותו רגע שמעתי את קולה, כאילו שבקע ממעמקים:

"אני רוצה לומר לך משהו..."

בתוך ראשי החל מאבק אימים בין היצר הגברי להגיון הבוגר: הראשון רצה עד מאד לשמוע את המשפט "בוא נקום מכאן ונלך אלי הביתה", ואילו השני רצה לאטום את אוזניי כדי שלא לשמוע דבר מעין זה. היא המשיכה:

"...מאז שפגשתי אותך, לפני כמה ימים, חיי התערערו..."

"ראה בעצמך", קרא היצר בשמחה "הכול מוביל למיטתה!"

לרגע קט חשתי שהוא צודק ושאיני הולך ומאבד שליטה, ואמיליה המשיכה:

"...הפגשתי אותי עם חיים חדשים, עם עולם חדש, שאיננו מובן מאליו!..."

חשתי שמילים אלה מסיטות את ההקשר של פגישתנו, למקום שונה. גם היצר חש זאת והחל לאבד את ביטחונו העצמי. ההיגיון שב ונטל שליטה.

עיניה מצאו שוב את עיניי וננעצו בהם. ניסיתי להתנתק ממבטה ולא יכולתי. אבל הבחנתי שזה אינו אותו מבט מקודם. את מקום התשוקה תפסו תובנה ונחישות.

"...החלטתי", היא המשיכה את דבריה, "לקנות את הבית מידי בעלי הקודם. אני לא יודעת אם כרגע יש בידי האמצעים לכך, אבל אני מרגישה שהרצון הזה חזק ממני".

הפעם הייתי אני זה שקם ממקומו. ניגשתי אל כיסאה והיא נעמדה כאילו ציפתה שאגש. פרשתי את זרועותיי אל מאחורי גבה והצמדתי אותה אלי בחיבוק אוהב מאין כמוהו. לא רציתי שתבחין בלחלוחית שהציפה את עיניי. גם היא נצמדה אלי וחיבקה אותי בעוצמה, ושנינו ידענו שזה איננו חיבוק רומנטי של אוהבים אלא מחווה של כריתת ברית-עולם שמטרתה אחת: לשמר את הקסם הנצחי של המשוררת ששנינו אהבנו.

כשהיינו מחוץ למסעדה נשקה לי שוב אמיליה על לחיי.

"אתה חייב לבוא שוב", היא אמרה בקול שכמעט ולא נשמע.

אז הסתובבה ומבלי להפנות את ראשה לאחור נעלמה אל תוך החשיכה, שאליה ידעתי שלא אכנס.

10. אחרית דבר

את שלושת הימים הבאים ביליתי בקרב ידידים בניו יורק, שהתעקשו להלין אותי בביתם. סיפרתי להם את כל חוויותי מאילינוי, כולל פגישותיי עם אמיליה, אבל כמובן שהשמטתי את כל משובות הדמיון.

לאחר יומיים הגיע אימייל מאמיליה:

”ידידי היקר,

אני עדיין מנסה לעכל את הנסיבות שהביאו לפגישתנו. היקום פועל בדרכים מופלאות כל כך ~ כשאני יושבת כאן במרפסת, מתבוננת בקרני השמש הנאחזות באור היום בכל כוחן המוזהב, אינני יכולה אלא להגיע לכלל תובנה ששער נפתח בתוכי ובכוחו להעניק לי מבט חדש על הבית הזה, על האדמה הזו ועל החיים בכללותם. אני מהרהרת בחיים שצעדו במקום זה לפני, והחיים שיצעדו כאן אחרי. אינני יכולה אלא לשאול את עצמי האם כולנו נִחְנוּ בהערכה הגדולה הזו ליופיו, לצליליו, לצבעיו ולניחוחותיו?”

ידעתי שאמיליה הינה בעלת נפש פיוטית, אולם לא שמעתי אותה מתבטאת בצורה כזו. רגשותיי גאו. הרגשתי שהגורל זימן לי מפגש עם אישה מיוחדת במינה. המשכתי לקרוא, ורעד פשט בברכיי נוכח השורות הבאות:

”אמש הקלטתי את הצלילים הנפלאים של סימפוניית הציקאדות ושאר חרקי-הלילה. האם הם תמיד היו כה רמים, או אולי יכולת השמיעה שלי התחדדה? אני אומרת לך – הקונצרט שחרקים אלה ביצעו היה קסום!”

נדהמתי. לידי עמד ספר השירים של ליזל שקניתי עוד באותו יום והתכוונתי לשלוח אותו למחרת לאמיליה. פתחתי אותו באחד משירה האחרונים ”מאבדת את ראייתני”, ובמכתב התשובה ששיגרתי אליה באותו רגע, רשמתי את שורות הסיום של השיר:

הַלִּילָה הַצְּרָרִים מוֹתָחִים
לְאֶרֶץ הָאֲוִיר, חֶבֶל אֶרֶץ
שֶׁל צְלִילִים הַנְּמָשֵׁךְ עַד אֵלַי –
הַמְּאֲזִינָה הַמְּשֻׁלְמָת.

אינני יודע אם אזדמן שוב לאותו מקום, ואינני יודע אם אפגוש שוב באמיליה אך כעת ברור לי מעל לכל ספק: אמיליה היא גלגולה החדש של ליזל מולר, ולעולם אוהב את שתיהן.